Hatodik évfolyam. 183-ik szám. Kolozsvártt, 1876, szombat augustus 12.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési díj.

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedre . . . . . 4 „
Egy hó. helyben . . . . 1 frt 50 kr

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapesten Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Budapest szervitatér 5. sz. Braun Ede hirdetményi ügynöksége, Józseftér 10. sz. 1 emelet

Nyilttéri czikkek
garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS
a
„KELET“
politikai és közgazdasági napilap
hatodk évfolyama harmadik évnegyedére.

A Kelet“ előfizetési ára:

Egész évre . . . 16 frt
Félévre . . . . 8 frt
Negyedre . . . 4 „
Egy hra . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legczélszerűbben postai utalványnyal alólirt könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánynyal szolgálunk.

STEIN JÁNOS,
a „Kelet“ kiadója.

Kolozsvár, 1876. aug. 11.

(B–n). A szerb-török háboru, a mint látszik, végéhez közeledik s ha a szerencse a török gyvereknek annyira kedvez, mint eddig, akor rövid időn török kézbe kerül Belgrád is.

Néztünk szerint akkor, de csak is akkor ajánlhatják fel a neutralis hatalmak jó szolgálatukat, de akkor sem volna helyes egy fegyverszünettel megelégedni, hanem álladó és a török souverenitást és Törökország területét teljesen biztositó békepontozatokat kellene létrehozni s a békeszerződés kellő garantiával biztositani is.

Nem akarjuk az orosz diplomatia eddig követett politikáját ujból bonczolgatni, azt sem feszegetjük mennyiben ejtettek orosz részről sérelmek a neutrálitás ellen, csak annyit kivánunk constatálni, hogy az illető diplomaták megtanulhatták, hogy az orosznak csak kötve hidjenek, s a szerbek pedig, hogy nem jó nagy urakkal egy tálból cserznyét enni, mert az orosz politika nem volt kellő őszinte s a szerbeknek sok pén- és véráldozatba került az, hogy magoka engedték eszközül telhasználtatni, egy dél Szlávia kivihetetlen eszméjének.

Mert, a midőn a török fegyverek leverték a lázadást s a midőn ezen részről elég baam mutatkozik egy tisztességes békéhez végtelen mulasztás volna a jó alkalmat el nem használni arra, hogy oly béke-föltételek állittassanak meg, melyek ha nem teszik is lehetetlenné, de legalább lehetőleg megnehezitsék az Európa békéjét minduntalan fenyegető nemzetiségi, vallásos és terjeszkedési törekvéseket.

Mi nem tartozunk azok közé, kik azt hiszik, hogy még ma lehetséges az országok és nemzetek közt felmerülő vitás kérdéseket mindig békés uton kiegyenliteni, de hisszük és óhajtjuk, hogy az ultima ratio felhasználására minél ritkábban legyen szükség, mert az országok és nemzetek anyagi és szellemi fejlődése csak is békében lehetséges s pedig nemzetünknek és hazánknak igen nagy szüksége van a fejlődésre, ha Európa mivelt államai és népei sorában magát fentartani óhajtja.

Meg vagyunk győződve arról, hogy ha a békéltető diplomaták teljes jó hiszemmel fognak a nehéz munkához s nem csak az egyes államok érdekeit tekintve kölcsönösen respectálni fogják minden állam jogait, a véres keleti harcz után egy hosszasabb üditő békét fog élvezni Európa.

Ellenben, ha némelyek ez alkalommal sem szünnek meg jövő nagyravágyások alapját tartani szem előtt, ha oly béke jönne létre, mely elébb-hátrább a török birodalom szétdarabolására vezetne, akkor a béke csak egy oly fegyverszünet volna, melynek következtében csak hamar egy európai catastropha állhatna elő s akkor nem volna lehető a háboru localisálása.

Mire vezetne a török birodalom eldarabolása s az egyes részek függetlenitése vagy ide-amoda helyezése egyébre, mint utopicus törekvésekre s ezekből okvetlen kifejlődő kisebb és nagyobb terjedelmü lázadásokra.

Ezért óhajtjuk mi a status ante fentartását a szükséges reformokkal megerősitve s meg vagyunk győződve arról, hogy a török állam is létesithet oly reformokat, melyek oltalma alatt a mahomedán és keresztény, török, szerb és bármely nemzetbeli egyaránt élvezheti a béke áldásait.

Nehéz a munka, azt belátjuk, de ha sikerül, áldást hoz Európa összes népei számára.

— **A hatalmak közbelépése.** Bécsből folyvást kereken meghazudtolnak minden hirt, mely a mediatióra vonatkozik, mindig azt felelik, hogy a mediatiórol most még szó sincs. Ezen állhatatos dementikkel szemben most a „Times“ egy bécsi táviratát idézhetjük, mely szerint csakugyan történt egy kisérlet Belgrádban, sőt Bécsben is „szóba jött“ a mediatió. A „Times“-nek rendesen igen jól értesült bécsi levelezője f. hó 6 ról ezeket távirja:

„Egy barátom, ki épp most jött vissza Belgrádból és ugy a népet, mint az országot igen jól ismeri, Risztics és Gruics ministerek utazásáról a főhadiszállásra a következő versiót mondja. A vélemény, mely mind általánosabbá válik, hogy t. i. a háboru teljesen balul ütött ki, meggyökerezett Milán fejedelemben is, ki amugy se igen szivesen kezdte a háborut s tudja, hogy a dolgok hogy állanak. Ugy vélekedett, hogy most, midőn a háboru esélyei még nincsenek egészen eldöntve, könnyebb lesz megegyezni; elküldte nagybátyját és megbizott emberét, Germani urat Belgrádba, hogy ez tudja ki a külhatalmak képviselőitől, vajjon kormányaik nem volnának-e hajlandók fegyverszünetet kezdeményezni. Germani ur beszélt az angol és az orosz főconsulokkal, a fejedelem nevében a miniszterek tudtán kivül. De ez nem maradhatott soká titok és a miniszterium, mely mindent koczkáztatott a háboruval és tudja, hogy sorsa e háboru kimenetélétől függ, idején valónak látta meghiusitani a fejedelem kisérletét. Ezért mentek el Risztics és Gruics a főhadiszállásra.

Ebből kitünik, hogy a hirlapok azon hire, melyek szerint a belgrádi angol és orosz főconsulok a szerb kormánynyal értekeznek és hogy Risztics és Gruics utazgatása ezzel összeköttetésben van: nem voltak alaptalanok, csak az a különbség, hogy nem valamelyik hatalom kezdte az alkudozást, hanem maga Milán fejedelem.

Hogy ezen alkudozások milyen sikerre vezettek, azt tudósitóm nem mondhatta meg; annyi bizonyos, hogy itt a mediatió vagy fegyverszünet tárgyában nem tétetett semmi ajánlat egy részről sem. De Francziaország kérdést intézett az osztrák-magyar cabinethez, hajlandó-e a közvetitési politikát támogatni. A bécsi cabinet erre azt felelte, hogy most még korai volna az ily eljárás, mert a két ellentél még mindig azt hiszi, (vagy legalább állitja, hogy hiszi) hogy előnyben van és ezért egyik fél sem akarja az egyességet elfogadni.

A háboru.

A szerbeket csapás csapás után sujtja. Knjazevácz bukását gyorsan követte Zajcsár eleste. A törökök 7-én kardcsapás nélkül birtokba vették a várost, mely csaknem 6 hétig ellent birt állani támadásaiknak. Lesjanin visszavonulását ugy látszik nem Knjazevácz bukása, hanem inkább azon körülmény okozta, hogy egy török hadosztály aug 6-dikán megszállotta Vratinniczát s a körülötte lévő magaslatokat. Ennek folytán Lesjanin jobb szárnya komolyan veszélyeztetve volt s nehogy késő legyen, aug. 6. és 7-ke közti éjjel egész csöndben ott hagyta a várost.

Viszszavonulását, mely Paracsin és Csupria, mások szerint északra a Duna felé történt, a törökök észre sem vették s igy az ellenség bántatlanul távozott. Midőn 7-én reggel egy török csapat kémszemlére indult, sehol sem talált ellenállásra, miből azt következtették, hogy Zajcsárban nincs ellenség. Osman pasa a vett értesités után azonnal megszállotta a várost s oda tette át főhadiszállását.

Achmed Ejubb pasa serege, mint most már bizonyos, nemcsak Horvatovics 8000 emberét, hanem Csernajeff seregének egy részét is megverte. A harcz Knjazevácz körül igen véres volt, s a törökök két napi tüzérségi harcz után szuronytámadással foglalták el a várost. A szerbek vesztegségét halottakban 2000 emberre teszik. Ejub pasa pihenteti seregét, Knjazevácot a mennyire lehet, megerősiti s csak azután fogja kétségkivül Osman pasával egy időben és folytonos érintkezésben az előnyomulást megkezdeni.

Más pontokon sem valami nagy sikerrel folytatják a szerbek a csatározást. Most már Csolak Antics, az Ibarsereg főparancsnoka is megveretett. A szerbek Szjeniczát nemcsak el nem foglalták, hanem az általok a szomszédos magaslatokon emelt sánczokból is kiveretteek s egész a határig üzettek vissza. Számos togoly, sok fegyver, élelmi- és lőszer jutott a törökök kezébe. A szerbek Kis-Zvornik elleni támadása szintén sikertelen maradt.

Nikita montenegrói fejedelem is félbeszakitotta diadalutját s Cettinjébe tért vissza, mely ugy látszik az albániai törökök által komolyan fenyegetve van. Sőt fényes diadala daczára békét is hajlandó kötni a portával, mely azonban egyelőre alig fog ilyen alkudozásokba bocsátkozni. Mukhtar pasát illetőleg ma ismételve azt jelentik, hogy Trebinjében teljes biztonságban van, élelmiszerrel bőven el van látva, s nem fél a támadástól. Dervis pasa hada a héten Trebinjébe érkezik, s fölszabaditja a várat. A helyzet tehát ottan sem veszélyes.

A hatalmak mediatióját illetőleg ma megczáfolják azon hirt, hogy az orosz cabinet ez ügyben a knjazeváczi események folytán kezdeményezőleg lépett föl. Az eddigi eseményeket még Pétervárott sem tekintik döntőknek, s e felfogás annál jogosultabb, mert maga Szerbia az, a mely a közvetitést a leghatározottabban visszautasitotta. Az osztrák-magyar kormány berlini birek szerint ujabban ismét körvonalozta e kérdésbeli álláspontját. Külföldi képviselő által tudatta a cabinetekkel, hogy a mediatiót csak akkor helyeselheti, ha az eldöntés már megtörténik. Az eldöntés alatt pedig csak Szerbia fontosabb pontjainak a törökök általi megszállása értendő.

Nándorfehérvárról irják a — „N. H.-nak: „Minden el van veszve, még az orosz segélyre való kilátás is.

Banját a törökök még nem foglalták el, de Nándorfehérvár ezen kulcsa bizonyosan kezükre fog kerülni. Egy szemtanu állitása szerint, a hadseregben igen rosz szellem uralkodik. A katonák nem akarnak engedelmeskedni az — oroszoknak. A nándorfehérvári dandár, mely Knjazevácz alatt 5 napig állt tüzben és borzasztóan megtizedeltetett, ezeket irta a fejedelemnek: „Hospodár! Eladtak és elárultak bennünket! Csernajeff nyugodtan ült Vraterniczában és nem küldött nekünk segélyt. Mi nem Szerbiáért, hanem idegen érdekekért küzdünk. Kérünk változást a hadsereg fővezényletében!“ Milán, kit a panszlávok kezökben tartanak, feleletül kinevezte Csernajeffet, a panszláv tábornokot az egész hadsereg fővezérének. Ezzel megadatoti a jel a hadsereg bomlására. Megbizható forrásból arról értesülök, hogy egész századok szökdösnek haza a harctérről!

A háboru be van fejezve: Milan trónja el van temetve!

Az idevaló polgárok ma összegyültek a belügyminiszter háza előtt és gyors békekötést követeltek. Intelligens körökben is ezt mondják: „Hiába ontjuk vérünket: véget kell vetni a czéltalan mészárlásnak!

Bolgárország. A krimiai háboru után 30.000 tatárcsalád vándorolt Törökországba, kik részben a dunai (rustsuki) kormányzóságban, részben a jedrenneri (adrianápolyi) kerületben települtek meg. A tatárok átalán békeszerető nép s főfoglalkozásuk földmivelés, állattenyésztés, kertiipar. Most azonban szemmel láthatólag háboruhoz akarják szoktatni ezt az elemet, hogy e nehéz időkben a török birodalom érdekeire használhassák.

Adrinápolyi kerületben nagy tekintetben álló Saadet Kirajkhan, a baktschiseraji uralkodó család egy utódja, most buzgón foglalkozik azzal, hogy egy 8000 fönyi tatárlégiót alakitson. 4500 tatár már jelentkezett. Saadet Kirajkhán lesz e hadtest feje, mig a tiszteket a hadügyminiszter nevezi ki. Hogy a tatárokat nagy lelkesülés vezetné, nem lehet mondani, de becsületes s rendületlenül hű emberek s a portának nagy szolgálatokat fognak tenni.

A váli biztatásai szerint a drinápolyi kormányzóságban teljes nyugalom uralkodik, a mi persze igen drágán szereztetett meg. Négyezer bolgár van börtönben. A napokban egy küldöttséget várnak Konstantinnápolyból, mely a vizsgálatot vezetni s itéleteket kimondani fogja.

Kiani pasa a fővárosba való visszatérte közben a Drinápolyban időzött s a hatóságoknak meghagyta, hogy a cserkeszek minden kihágását kiméletlenül büntessék.

Anthimos bolgár főpap megakarja látogatni megyéjét, hogy a kedélyek csillapitására közre hasson. Azt hirlik, a porta kötelezte magát vele szemben, az 1869. fermán X. czikkét, a mely által a bolgár egyházkérdés megoldatik, a zavarok mellőzte után megvalositni.

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

Camellia története.

— Strantztól. —

(Folytatás és vége.)

Chinában 7—8, Észak-Amerikában csak 4 nemzet van, melyek a camelliavirányt képezik. Van azonban a camelliának 70 neme is, melyek mint fák és cserjék Dél-Amerika erdeiben vadon élnek, még pedig olyan szépen, hogy méltók a kertészek s virágkedvelők legnagyobb figyelmére. Csak kevés tartozik Kelet-Indiához s csak egyetlenegy képviseli e családot Afrikában s az is Abyssiniában otthonos.

A gazdag japániaknál a kertek az évszakok szerint 4 osztályra vannak osztva, ugy hogy minden osztály az évszaknak gyönyörteljes virágképét nyujtja. A kamellia sasanquat a theaféle tetvények közé ültetik 8—10 lábnyi távolságra egymástól, mint védőfalat a gyenge thealevelek részére; tavaszszal az északnyugati szelet fogja fel, nyárban védelmet nyujt a napsugarak ellen. Az emberek állitják, miszerint a virágok a theát füszeressé teszik, jó, kellemes illatot adnak neki, melynek legfinomabbja a virágzás idejében gyüjtik össze. A fiatal thealevelek igen könnyen magukba szivják a körülöttek levő tárgyak illatát, azért is a theaföldekre trágyát vagy megfertőzött anyagokat nem visznek. Ezen mindenkép érzékeny tulajdonsága miatt a szintheát szedő egyének percal keztyüt kell hogy felhuzzanak.

A japaniai nők a camellia sasanqua leveleinek, melyek az árnyékban megszáradva, kellemes illatot árasztanak, különös szépitőerőt tulajdonitanak s ezért e leveleket igen nagy tiszteletben is részesitik. A csemete leveleiből készitett főzettel hajaikat mossák, mely a hajnak nagyon hasznos és jó.

Siebold szerint e camellia ritkán éri el a fa nagyságát, egy 6–10 lábnyi csemetének marad, mely ágas s leveleiben gazdag. Vad állapotban ritkán található s midőn ez az eset előfordul, akkor a babér, cser, cyprus vagy rózsák közt foglal helyet, mintha tudná, hogy nemesebb faj, mint a többi erdei társai. Deczembertől februárig virágzik s virágja veres vagy fehér, ez utóbbi azonban ritkább. Kis gyümölcsei september és octoberben érnek meg. Theáját Penangban kábitó, más vidékeken egyszerüen izzasztó szernek használják. Egyébként meg lehetünk győződve, hogy mi a közönséges theafélék helyett a camellia sasanqua száritott leveleit kapjuk; a theának a camellia leveleivel való hamisitása igen könnyen megtörténhetik, ugy hogy azon kételkedni sem lehet, annyival inkább, mert a csalás Chinában mint Japánban megszokott dolog.

A camellia oleifera kitünő asztali olajat szolgáltat, melyet magjaiból sajtolnak.

A camellia Kielmeyera speciosa leveleit Braziliában borongatásokra használják.

A camellia Gordonia héja az egyesültállamokban cserzésre fordittatik.

E családnak minden nemei helyet foglalhatnak üvegházaink virágai közt, mert mindenik bámulatra méltó virágjának szépsége s fényló levelének gazdagsága által. Aken, a „Societe royale d' agriculture et de botanique“ tagja különös kezeléssel elérte, hogy a camellia reticulata egyik példánya sárga, halványzöld s majdnem fehér leveleket mutatott fel.

A mi a legkülönösebb, rendesen azt keresik leginkább, igy sokan azon virágokat kedvelik, melyeknek levelein különféle szinü foltok vannak.

Linné a camelliát a Monadelphia polyandriá-k közé helyezte, jeléül annak, hogy a számos himszálak alapjokban egyesülve lennének. E feltevés körül azonban jelenleg többféle nézet uralkodik.

Decandolle a camelliacsaládot a narancscsal akarta összeköttetésbe hozni. A hires genfi füvész azonban nem titkolta el, hogy mily nehéz a virágot, bizonyos tekintetben, mint különálló családot jellemezni s a camellia s thea-csemetéket mint egy családhoz tartozókat feltüntetni; ő hajlandó volt e csemetéket a Ternstroemiacäekkel egyesiteni. A camelliák Mirbel szerint 1813 óta a Ternstroemiacäek osztályába soroztatnak, egy családba, mely az Aurentiaceek rovására állittatott fel, hogy idegen növények honosittassanak meg, melyek közül többek Francziaország üvegházaiban ápoltattak.

Endlicher „Genera plantarum“ czimü müvében a különféle fajok, melyek közül ő 8-at emlit, jellemezve vannak; a hasonfajok épen, mint a rózsánál számtalanok.

Az ujabban feltüntek közé tartozik a Camellia Duc de Bretagne. Alakra nézve egy valóságos rózsa-camellia, még szinre nézve is nagyon hasonló.

Nem tudjuk, vajjon a porosz-japániai expeditio összehasonlitás végett vitt-e magával a mi különös példányainkból, pedig érdekes lett volna, minthogy egy század óta egy távoli földövben önállóan fejlődve ki, törzsszüleinek okvetlenül becsületet szerzett, a mennyiben európai csinosodást és szokásokat öltött magára.

Bratranek az ő növény-aesthetikájában igazságtalanságot látszik elkövetni, midőn mondja: „A camellia a virág világnak egy szép halottja, hiányzik belőle a bársony puhaság s a világos, átlátszó élet. A virág minden bensőség nélkül omlik szét, mintha kártalanitani akarná magát bimbójának gömbölyüvé lett kényszeritéséért, mig a széttáruló rózsa is egykori fényének egyes maradványaival szüziesen igyekszik bensejét védeni. A camellia hasonlit a párisi salon-dámához, kire kezdetben minden szem reá van irányozva, de azért a nőnek legfőbb jutalmát nem nyeri el.“

A fiatalabb Dumas „Dames aux Camélliás“ czimü müvében szomoru módon halhatlanitotta s psychologiailag egybeszőtte az emberi léleknek panaszra méltó sorsával!

Duplessis Máriának hivták ama ünnepelt camelliás hölgyet, kinek koporsója cameliákkal megtömve s megkoszoruzva volt. Halálát követő évben szokássá vált azoknál, kik fényüzését bámulták s szerencséjét irigyelték, a montmartrei temetőbe zarándokolni s ott camellia bokrétákat rakni le. Egy költő, ki halála alkalmával távol volt, s barátjaihoz tartozott 1847-ben egy költeményt irt s azt sirjára helyezte.

Ez idő óta a különös szép s magokat a pusztitó élet örvényébe vető leányokat, gondosabb társnői „Camelliá“-nak, vagy még jellemzőbben „Cascade“-nak nevezik. Itt mi is azt mondjuk: „Meghal az érzéki kéjek, kiáltó, emésztő fényénél!“

Végül még egyet! Egy nizzai kertésznek sikerült volna, római timsóval egy kék camelliát tenyészteni. Nizza épen a franciáké lett s a tudósok minden főrázás ellenére megegyeztek abban, hogy a virág finom érzésénél fogva az annexio felett való méregből lett kékké!

A nélkül, hogy a „gyalázott“ és „istenitett“ növényről mindent elmondottunk volna, elválunk tőle azon meggyőződésben, hogy a camellia a rózsa daczára a teremtés egyik csoda-gyermeke fog maradni mindig.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Az orosz hadikészületek a lengyel lapok állandó thémáját képezik. A „Dziennik Polski“ a következőkről értesül Volhiniából:

„Szorosan a gácsországi határ mellett két nagy orosz hadtest áll, melyek elseje Choczim és Kamienecz között Bukovinát és Romániát, másodika pedig szembetünőleg Gácsországot fenyegeti. A Lack melletti orosz táborban nemsokára 100,000 ember lesz. Az ország belsejéből folytonosan uj lovasezredeket dirigálnak a határ felé.

A gyalogezredek a hadi létszámmal birnak s négy-négy ezer emberből állnak. Minden ezrednek 6000 fegyvere van; lőszer bővében van, a tüzérség majdnem teljesen készen áll. Volhyniában és a congressusi Lengyelországban a hatóságok bepecsételt instructiókat kaptak, melyek csak a szentpétervári parancsra bontandók fel. A volhyniai vasutak igazgatóságához kérdést intézett az orosz kormány, van-e elég kocsija, hogy 280,000 embert szállithasson Brodyba(!)“

Ennek fele se tréfa, ha — igaz.

A szabad balkánfoederatio helyreállításának elősegitésére Majlandban liga alakult s több olasz várost fel is szólitott, hogy, hasonló ligákat alakitson. A „Nordd Allg. Ztg.“ azt hiszi, hogy ez nem bir több jelentőséggel, mint valamely slavophil meeting Londonban s más eféle. Azonban fontos azért, mert „elvei s az irányadó körökben uralkodó nézetek között, a mint a „Diritto“-ból látható, bizonyos eszmerokonság van“. Olaszország közvéleményének ezen liga kétségkivül érdekes jelensége.

Legujabb.

Belgrád, aug. 9. **Lesjanin megválik katonai parancsnokságától s helyét Mitrisevics orosz ezredes foglalja el.**

Belgrád, aug. 9. Fadejev orosz tábornok alig érkezett ide s máris tüntetőleg ily nyilatkozatot tesz: Oroszország segélye nem marad el; de az Bécsen át fog jönni s Konstantinápolyig minden szlávnak szabadságot hozand.

Belgrád, aug. 9. Mint a beavatott körökben beszélik, a Horvátovics hadosztálya Zajcsárnál közel 4000 foglyot vesztett, majd minden ágyuját és igen sok fegyvert. Ezen csak szükebb körben bizalmasan közlött tudósitás a vezénylő személyiségekre igen leverő hatást gyakorolt.

Zimony, aug. 9. Ide katonaság váratik, melyet Szapáry gróf Zimonyban felállitani szükségesnek látott. Risztics végre megérkezett Belgrádba s kijelenté, hogy a fejedelem Szerbia ügyét nem tartja elveszettnek. A szláv lapokat kivéve minden külföldi hirlap Belgrádban az utóbbi időben lefoglaltatik. A főhadiszálláson már egy hirlaplevelező sincs.

Belgrád, aug. 9. Ma ide több Zajcsárnál megsebesült érkezett, a kik a törökök kegyetlensége felől borzasztó dolgokat beszélnek s a lakósság közt, mely a török invasiotól mindinkább fél nagy ijedelmet terjesztenek.

A lapok nagyon harczias hangulatuak. Állitják, hogy a szerb hadsereg erősen áll s az országba csalt törököket egészen tönkre teendi; az európai hatalmak interventioja semmiesetre sem fogadható el; a háboru addig véget nem érend, mig az egyik harczoló fél egészen nem lesz megsemmisitve, ez pedig Szerbia nem leend, mert Oroszország fegyverkészen áll s Ausztria-Magyarország ellenére is le fogja győzni a törököt. A ministerek szintén egészen ezen értelemben nyilatkoznak. E közben a topcsideri hegy megerősittetik, illetőleg ágyuk számára sánczok hányatnak fel.

Belgrád, aug. 9. Nisből jelentik, hogy Mustafa basa több órai véres harcz után tegnap délután Suppováczot bevette. (E szerint a szerbek Mramort már rég elhagyni kényszerültek s Alexináczba vonultak.)

Viddin, aug. 9. Achmed Ejub basa Knjazeváczban van, s Nis közt távirati összeköttetést állittat helyre, Banja elleni operatióról mi sem hallatszik; azonban Szulejman és Hassán basák megszakitás nélkül Zajcsár felé nyomulnak elő, és pedig a Timok jobb partján. Ozmán minden csapatot Adlióból és környékéről Zajcsárhoz von össze, s ez kitünően van már is megszállva.

Viddin, aug. 9. Abdul Kerim pasa a szeraszkir nemcsak Knjazeváczon, de Zajcsárban is váratik.

Kalafat, aug. 9. **Sulejman Ozmán pasával Zajcsárban tegnap egyesült. A szerbek tegnapelőtt kardcsapás nélkül távoztak. Ejub pasa seregével Belgrád felé hatol.**

Konstantinápoly, aug. 8. Miután Ozmán pasa a szükséges intézkedéseket megtette, s a Timokon hidakat veretett, megkezdé Zajcsár ellen a támadást. A szerb sereg, mely Zajcsárnál egyesülve állt, elhagyta positióit s megfutott. Ozmán üldözőbe vette őket, kik is nagy vereséget szenvedtek, igen sok halottat és sebesültet hagyván hátra. A török seregek elfoglalták Zajcsárt és a környék minden fontosabb pontját.

Ragusa, aug. 8. Egy montenegro-herczegovinai czirkáló csapat már másodizben fogott el Canaleból Trebinjébe menő élelmiszerszállitmányt. A „Pungolo“ levelezője Ragusából Trebinje felé mentében egy montenegro-herczegovinai czernirozó osztály által elfogatott, mert a „Standard“-nak három nap előtt Trebinjéből Ragusába visszatért levelezője immunitásával visszaélvén, Trebinjéből egy levelet vitt át a Drino-i helyőrségnek, minek folytán a montenegro-herczegovinai czernirozó csapatok a levelezők immunitását beszüntették. A ragusai olasz konzul Music vojvodához, a „Pungolo“ elfogott levelezője végett interpellált, de eddig eredménytelenül.

Magyar lapok szemléje.

Az „Ellenőr“ ugy tapasztalja, hogy a dunagőzhajózási társulat és az osztrák államvasut uj kartellre készülnek lépni megosztozandók a magyarországi forgalom felett. Vagyis erőszakolni akarják, hogy Bécs legyen a kereskedelmi központ. Azok, a kik a két társaság élén állanak, osztrák érdekpolitikát üznek, s e politikának feláldozzák a részvényesek érdekeit, legalább a Dunagőzhajózási társaság e kartellel bizonyosan feláldozza, s az osztozással csakis az osztrák államvasut nyerhet. Ha már kormányunk ez összeesküvést meg nem akadályozhatja, legalább igyekezzék azt minden rendelkezésére álló eszközzel ellensulyozni. A közlekedési miniszterium, hir szerint, készül ugyan valamit tenni a tariffák leszállitására, de kérdés, hogy nem késtünk-e el? Nekünk teljesen önálló forgalmi politikát kell követnünk a magyar államvasutakkal s szövetséget csak azon német vasutakkal kereshetünk, melyek ezekhez csatlakoznak. A két emlitett társaság szövetségére csak az lehet válasza, hogy a magyar állami, s mindazon vasutakon, melyekre kormányunknak direct befolyása van, olyan tariffákat hozzunk be, melyek amazok erőlködéseit ellensulyozhatják, s ezt tennünk kell mielőbb,

A „Pesti Napló“ arra kiván gondot forditani, hogy a védegyleti mozgalamtól távol maradjon minden szemfüles speculatió, s hogy az valóban az egyszerüség s a takarékosság előmozditója legyen, s ha ily irányban vezettetik, hasznot tehet az anyagi előhaladásnak s előmozdithatja a helyesebb társadalmi fogalmak terjedését, melyekre oly nagy szükségünk van. Ohajtja tehát, hogy a mozgalom tervezői folytassák a munkát buzgósággal, s minthogy általában nőegyleteink társadalmi életünkben nagy sikert mutathatnak fel, tán nem alaptalan a remény, hogy nem lesz meddő e működésük sem, melylyel hozzájárulhatnak nem jelentéktelen nemzeti czélok megközelitéséhez.

A „Hon“ azon véleményben van, hogy Szerbia alázza meg magát, mondjon le botor aspiraczióiról, vonuljon vissza. Sőt azt sem tartaná helyesnek, hogy Törökország föltétlenül követelje akár Milán, akár Risztics bukását; mert ezáltal a beavatkozás által csak a gyülöletet növelné és megmentené e két férfi reputációját, holott ha magukra hagyja őket, igen könnyen elbánnak maguk a szerbek velők, meglehet, hogy épen az ő kivánsága szerint és ez nem csak elégtétel, de előny is lenne Törökországra nézve, mert gyengitné Szerbiát a belforradalom vagy a váltság bármely alakja. De épen ezért a diplomatiának sem kell semmi garantiát követelni a szerb kormány vagy uralkodó érdekében, vagy ellenében: magára kell az országot hagyni bünös kormányával és könnyelmü uralkodójával, hadd végezzenek egymással.

A „Nemzeti Hirlap“ azt hiszi, hogy Strossmayer százezreket költött délszláv intézetekre, melyek csarnokaiban a politikai összeesküvés állandó lakós. Strossmayer püspöki jószágait óriási adósság nyomja, de ez nem gátolja, hogy legujabban 35,000 frtot ne adjon egyenesen a lázadás czéljaira. Ily körülmények közt, vajjon az a nehány dorgáló szó, melyet a püspök ur Bécsben hallgatott, elegendő-e eljárásának büntetésére s folytatásának meggátlására? Vagy az, a miért egy Miletics et, vagy egy Kaszapinovicsot elfognak, szabad egy püspöknek? Strossmayer ugy, mint a délszláv lázitók általában, soha sem merészkedtek volna annyira menni, a mennyire mentek, ha a magyar kormányt egyébre is képesnek tartották volna, mint folytonos concessiókra. A concessiók ideje, a hazafiatlanság és nyilt hazaárulás iránti engedékenység napjai lejártak. A jelen kormány erélyes megvédését igérte az állam érdekeinek. Váltsa be szavát Strossmayer uron is. Első sorban áll ő azok között, kik életök dicstelen feladatát a saját hazájok elleni áskálódásban keresik.

A bukaresti bizottság nyomozása.

(Vége)

Templom után gyüléseztünk. Bemutatván magát és társait szabályszerüleg az elnök: nem tagadhatják, hogy személyökben — fájó érzéssel bár — az erdélyi méltóságos igazgatótanácsot tiszteltem.

Szabó Albert elnök, Sándor József ülnök s Gyárfás Albert mint jegyző szerepelt. Legfájdalmasabban hatott rám az a körülmény, hogy az egész missió szent ügyét: ezen urak felfogásától és jelentésétől akarták függővé tenni.

Eljárásuk ellen nem tettem semmi kifogást, sőt megköszöntem az igaz, épen ugy mint mikor megköszönték a martirok: a vesztőhely dicsőségét.

Hogy azonban mily ügyesen, mily bölcs tapintattal nyomozták az igazságot: kirivólag mutatja már az is, a mit gondnokunkkal tettek. Szabó Albert előlről hátulról elmondatta vele, az igazgató tanácshoz irott levelét, melyben — ha jól emlékszem — sárba dobottnak tekinti a missió ama pénzét, mely az alkalmatlan s megbélyegzett tanitónak részére adatnék.

De miután elnök meggyőződött, hogy a gondnok maga és proprio motu irta: miért nem kérdezte igy ki Gyurka Józsefet, Bagolyt és a többieket: hát ők el tudták-e ugy mondani előlről, hátulról, sőt még a közepéből is, a mit a pap ellen irtak? Ha fejenként kikérdezik ama korrumpált tömeget, mi van abban a levélben, a minek oly mohón aláirtak: nem egy oly idegen nevet mázoltattak oda, ki még erre a kérdésre sem tudott volna felelni, hogy „ismeredee a papot?“

S mikor a zavargók feje ama vádakkal állt elő, melyeket a tanitóval a profanum vugus röhögtetésére koholt; mind az egész tömeg betanulva kiáltozá: „ugy van, igaz, láttuk!“ De mikor az elnök azt kérdé, hogy: „ki látta?“ már ekkor senki sem felelt. Ez egyetlen jelenet is teljes világot vethete az egész tömegre, egy részrehajlatlan bizottság szemében.

Végre csak is Német Gábor merészelt fölkelni, hogy: ő látta. S Kovács Zsigmond hozzátevé, hogy e percztől kezdve senki sem vette fel az urvacsoráját. Holott épen ama napon, melynek reggeléről e piszkos rágalmat szőtték: ő maga is fölvette azt. Miről élő tanuk azok, kik vele együtt fölvették. S miért nem némitották el Kovács Zsigmondot épen ugy mint Ádám Sámuelt? „Neki nincs szava, unitárius.“ De boldogabb napjaiban, mikor a szőlőváltságért feledhetlen áldozatot hozott még pedig saját zsebéből: óh akkor nemcsak szava volt, sőt gondnokságra is érdemesitették. Mig most, midőn szegény és beteges: nem szégyenlé Gyárfás úr is, a felekezeti szükkeblüség szemüvegén nézni, sőt kikiséréssel fenyegetni.

Az egész nyomozás érdeme abban kulminált, hogy mint Ádám Sámueltől, Velezsnyey Sándortól is megtagadta Gyárfás ur mint jegyző a további szólás jogát, mihelyt látta, hogy nem teremtheti Kovács emberévé. Tehát a ki ez anyaegyházban a gondnoki terhet tizenöt évig viselte, azzal többé szóba sem állt, mig az idegen czimborák és mesterlegények — bárha legtöbben közülök egy parát sem adtak az egyházra s bárha fejenként egyik sem volt képes szólani — Kovács Zsigmond után mindvégig egy hangon kiáltozák: „Minden ugy van a mint Kovács uram mondja“. Mit persze ama triumvir, mely épen a főizgatók asztalához törlé tiszteles száját: hogy is vont volna kétségbe?

A templomi beszéd utolsó szavait e nyomozás láthatólag megtestesitette. S a bizottság reményduś jegyzője, mondhatom szépen kezdé meg lelkipásztori pályáját. Eszélyességétől, küldetése kitünőségéről, fiatal keblének romlatlan érzelmeitől: valójában többet vártunk volna. Senki sem győdheték meg erősebben mint ő, hogy azt a ki hatszáz frankot fektetett a szőlőjébe, mielőtt csak egy szemet is élvezett belőle: nincs oly törvény a kerek ég alatt, mely ama szőlőtől igaz jusson megfoszthatná. De miért valék oly bolond: jegyezte meg talán ő is. Nem látva, nem hallva és nem érezve egyebet, mint a mit a „nagy lelkü“ Kovács ur fényes gárdája harsogott.

S mi lett a következése?

Az, hogy különösen Nagy Péter püspök ur, ha nem a világhóditó Nagy Sándorként cselekedett volna, ki a vádaskodók előtt bedugta jobb fülét, hogy a vádlott részére tartsa fel: a moldva-oláhországi missió sirtáblájára irnám e következőket:

„Es liebt die Welt das Strahlende zu schwärzen,
Und das Erhab'ne in den Staub zu zieh'n;
Doch fürchte nitchts! Es gibt noch schöne Herzen,
Die für das Hohe, Himlische erglüh'n“.

Pitest, 1876. aug. hó 5-én.

Tomka Károly.

Hunyadmegyei régiségek.

Az emberinem mai előhaladottságának magaslatáról alig is birunk visszagondolni arra a széditő messziségben derengő multra, mikor minden kényelmünket durva kőeszközök, agyagedények s egyes csontból idomitott tárgyak valának hivatva előidézni. A lefolyt ezredek sokaságát számtani pontossággal megállapitani ugyan többnemü okból alig lehetséges, de elég tájékozottságot meritheünk ez időszak végtelen régivolta felől, ha figyelembe veszszük, hogy mindenütt vastag televényréteg boritja az ilyen maradványokat s néhol a másfélezredes római coloniák is egy meternél vastagabb réteg által vannak azoktól elválasztva. Egyébként kétségtelen tény, hogy az ugynevezett kőkornak letünte nincs mindenütt egyenlő határvonal által elkülönitve és hazánkban, hol az őstörténelmi adatok feltárása alig egy évtizedes multtal dicsekedhetik: valóban hiába való idővesztegetés is volna egy-egy telep felfedezésekor puszta chronologiai számitásokkal fáradozni. A napisajtóra sokkal háládatosabb feladat az ilyen telepek jellegzete, leleteinek pontos és hü leirása, sehol sem lévén nagyobb szükség a figyelem ébresztésére, mint épen e téren és sehol sem lévén kivánatosabb a leletek tulajdonképeni alkatrészeit a nagy közönség tudomására hozni. Ez az eljárás annyival időszerübb most, mert alig másfél hónap választ el az anthropologiai congressus idejétől; mindnyájunknak elengedhetetlen hazafiui kötelessége odahatni, hogy hazánk a külföldi vendégek előtt e téren is tiszteletet vivhasson ki. Idáig számos ilyen lelhely van már bejelentve, de érdekesebb és gazdagabb aligha létezik a hunyadmegyei telepeknél, melyeknek felfedezését egy urhölgy Torma Zsófia buzgalmának köszönhetjük, ki azokat való nőies izléssel hetekig közszemlére helyezte i, vidékének módot nyujtván ezáltal eme ekély körben ismert tudományág könnyü áttekintésére s fokozván a hazai tudományosság kör szerzett elévülhetetlen érdemeit ezáltal is.

Az általa felfedezett telepek egymástól jókora távolságban két különböző helyen fekűsznek. Helyzetileg és felfedezési sorrendben is első helyen áll a hunyadmegyei magyarság egyik ősi fészke, Tordos fal, hova az első erdélyi vasut szászvárosi állomásától egy rövid óra alatt kellemes, diluvial sikon jutni el. A helységen alól épen a 107. számu őrház irányában lejt a Marosnak egy lankás fensik, melyből a rohanó folyam arja ujabb időben határozottan felismerhető őskorszaki telepet tárt fel. Schuster Vilmos I. szászvárosi evangelicus szász lelkész Torma Zs. urhölgy első felfedező utja után nem so ra terjedelmes leirást közölt a n.-szebeni Tageblatt“ hasábjain e telepről, hol a szász ismeretes önzésével Ongerth Mihály volt szászsebesi gymn. igazgatónak tulajdonitja a lephely első felfedezését, mintha az már 1865-ben ismerte volna, holott épen emlitett elken a szászsebesi ág. gymnasium 1866—7-k értesitőjében csillag alatt római sir gyanán emliti fel az itt előforduló cultur-maradvány at. Ha tehát Ongerthnek sikerült felismer Tordos jellegét, Schuster sem esik ebbe a tévedésbe s nem jutott volna egy magyar nő osályrészeül hazánk mivelődéstörténete egyik jeletékeny adatát a szakférfiak részére először f mutatni. Helyesen láttam e lapban felemliteni ezt a körülményt, mert értesülésem szerint erélyrészi szászaink a congressuson nagy feltünést szándékoznak szerezni saját felfedezéseikkel s egy egészen önálló műben fogják a mivelt világnak felmutatni, hogy Erdélyben rajtuk kivül historiai adatot senki más sem kutatott daig fel.

A mint tehát emlitém a Maros folyó hozta még az 50-es években napvilágra ez ősrégi telepet, de fájdalom évekig erővel rombolja is évről-évre s a part segély behuló tárgyait medrébe temeti rendes el, alig hagyva annyi szabad tért, hogy meredek partot alulról áttekinthessük. Körbelől 5 meterre emelkedik e partfal a viz tire felett s egész a vasuti töltésig (100 mtr) gabonaföldek terülnek el, mig azontul az országut és 50 meternyi szélességben egy erdőzélét párkányozó legelő mutatja a kőeszközök nyomait. Összes szélessége tehát 150 meter ről van, jóllehet az országuttól fokozatosan emelkedő legelőrész felső felén csak feltárás és utatás után derithetnők fel: vajjon nem nyilik-e be egészen az erdő fái alá, hol egyébkén egy romai telep téglamaradványait ismerhtjük fel legott.

(Folyt. köv.)

A Királyhágón inneni kerületi tüzoltó-szövetség statistikája.

(Folytatás.)

Brassói önkéntes tüzoltó-egylet, székhelye Brassó, Brassó vidéken, tulajdonképen már 1869-ben alapittatott, de kellő vezetés hiányában szervezve nem volt, csak később 1874 augustus havában nyert a nagy-szebeni tüzoltó-egylet szives buzgólkodása folytán uj életet és megfelelő szervezet, begyakorolták dr. Lindner és Orendi; van 211 működő és 625 pártoló, összesen 836 tag, 100 lakósra, 0·76 tüzoltó vagyis ugyanannyi százalék esik. Az egylet elöljárója 1876 máig Schneider Frigyes főparancsnok és kigitő egyleti pénztárnok volt, jelenleg az állomás betöltetlen. A csapat mászókra és pedig tulajdonképeni mászókra (27) és létrásokra (13), szivatyusokra (114) és rendfenntartóra (57) oszlik, a tisztesek száma 32. A működő tagok foglalkozásukra nézve kereskedő 10 (4·7%,) iparos 184 (87·3%) gazda 1 (0·5%) tisztviselő 4 (1·9%) lelkész és tanitó 2 (0·9%) egyéb foglalkozásu 10 (4·7%.) Az egyl felszerelése legnagyobb részben Magirus ulm gyárostól való, rendelkezik egy kocsi és két nozdonyfecskendővel Magirustól és egy motonyfecskendővel a lipcsei Jaucktól, a szerelvények és eszközök leltára dús és a viszonyoknak teljesen megfelelő. A mászók mindkét szakasza sisakot, a tulajdonképeni mászók kenderéet, zárkapcsot, baltát, mentőszeget vagy csavrt, lámpát, jelző sipot, nyakbőrt és szivacstáskát, a létrások bőrövet és csőkötelet viselnek. A zivatyusok börsipka, bőrőv és nyakbőrrel vannak felszerelve, a rendfenntartók sisakot, nyakőrt és bőrövet viselnek yatagánnal, övükben egy lámpás foglal helyet, a tér elzárására szóló kötéllel vannak ellátva. Egy részük éjjel nagy lámpákat viszi, melyek a munkatér világitására szolgálnak.

Az egyenruhát mindenk saját költségén szerzi be, áll indigókék zubbo ból, csak a mászók részére szolgáltat az egyt vászon zubbonyt és nadrágot, minden ta részére pedig föveget és övet. A tisztesek rigját kivert és

---

Néhai
Nagy Ferencz
kolozsvári tanárnak egy bukaresti hazánkfiához intézett közérdekü levele
1867-ben
márcz. 13-án.
(Vége.)

Mi úton lehetne ennek a szőllőfajnak nyomába jutni: ez a kérdés. Ha ott valahol a bortermő vidékeken nagyban volna található, tulajdonosa jó keresetet tehetne csupa vesszőkkel, mert mi bizonyára ezer meg ezer vesszőt hozatnánk belőle.

A másik faj egy nagy gerezdü vállas kecskecsecs alaku és nagyságú gyönyörü kék szőllő, mely mint természeti tűnemény is festői ecsetre méltó. Ezt is az illető birtokos, állitólag Oláhországból hozta.

Közelebbről ismét tettünk egy felfedezást. Egyik tanártársam szintén szenvedélyes szőllész. Jeles szőllőgyüjteményében mult őszszel jött termésbe egy tőkéje ritka szépségü s tulajdonságu fürtökkel. Senki sem tudta megnevezni, maga a tulajdonos sem tudta megmondani, kitől honnan kapta. A termésnek egy fürtje történetesen egy társas körbe jutott, hol többek közt egy törvénybiró volt jelen családával, ki nehány év előtt három egymásután következő évben szolgált az osztrák consulatusnál Bukarestben. A mint megláttak, a család három tagja kiáltott fel egyszerre: hisz ez a bukaresti piaczon ismeretes ugynevezett „Rázáki faj.“

Állitásuk szerint már aug. hóban kezdik hordani a bukaresti piaczra a Duna mellől, s ott oka számra árulni. Azt mondják, két Rázáki van, egy fejér és egy piros.

Denique mi ezen fajt minden tekintetben elsőrangu asztali fajnak ismertük el, s méltónak a megszerzésre s termesztésre.

Már most bátorkodom kérdeni: Nincsen-e Bukarestben olyan szőllőiskola, telep vagy magánkert, honnan a fennirt fajokat gyökeres tőkben, vagy bár sima vesszőkben meg lehetne szerezni?

Miután Franczia-, Német-, Magyarországban a kitünő szőllészek, pomologok leginkább papokból, tanárokból, orvosokból, gyógyszerészekből telnek ki, az annyit hánytorgatott romaniaibeli intelligentia körében hasonczélu törekvések ismeretlenek lennének?

Honnan, mi uton volna lehető ezen faj mindenikének, vagy csak egyikének vagy kettejének megszerzése?

Ime! ebben központosul a szakosztály kérése Önhöz. Ha biztosan volna megszerezhető, méltóztassék kieszközölni, hogy főleg a Rázákiakból per 100—200 vesszőt, az aszszusodóból ugyanannyit s a harmadikból bár 50 darabot kapjunk.

A mi árát illeti, azt kivánság szerint előre vagy utólagosan küldnők meg. Szállitása csomagolva mohával begöngyölitve s vászonba varrva Brassóba s onnan Kolozsvárra Dietrich Sámuel nagy kereskedéséhez volna intézendő.

Talán akad Ön ismerősei közt, ki a szerzés s elszállitás nehézségeit elvállalja. Akár sikerül, akár nem, csak köszönettel fogunk ön részvéteért tartozni. Vagy ha most nem sikerülne egészen később.

Bocsánatot kérve s remélve ily nem remélt bizománynyal való terheltetésért, megkülönböztetett tisztelettel vagyok Önnek

alázatos szolgája
Nagy Ferecz,
tanár.

A kivánt szőllőfajok ügyében Mohos János ruscsuki gyógyszerészszel léptem érintkezésbe, a ki szives volt azokkal szolgálni. Lett-e valami eredménye? nem tudom. Közlő.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

különböző minőségü sisakok és a karkötőn 1—3-ig terjedő kete csik jelzi. Az egyletnek egy központja é három fiókja van, melyek a viszonyoknak megfelelők, a fecskendőház kapui kifelé nyilnak, a kocsiszine fájdalom befelé, a meglevő 1 kulcs közül 1 a rendőrségnél, 1—1 a három piaczi gyógytárnál, 1—1 a négy főtisztnél, 1—1 a három szertárnoknál végre 1 az egyleti szolgánál van elhelyezve. Az egylet külön mászóházzal rendelkezik, melynek azonban nincs fedele, különben kielégitő. A jelentési évben mászókkal 14, szivatyusokkal 10, összgyakorlat 6 és 4 menetgyakorlat tartatott, a gyakorlatok látogatása jó volt, a mennyiben csak 78 mentett és 2 mentség nélküli mulasztás fordult elő; ezen utóbbi feddés, esetleg kizárás által büntettetik. A rendgyakorlatok a nagy-szebeni rendelet módositott szabályzat, a szergyakorlatok tisztesek által megállapitott szabványok szerint végeztetnek. Az egylet működési területe egyelőül Brassó városára szoritkozik, az éjjeli őrsége az egylet végzi. A jelentési évben 11 tűzest vette igénybe az egylet tevékenységét, a tűz jelzése városkerületenként harangkongatás által történik, a riasztást az egylet dobosai s kürtösei végzik. A városi utczaseprés és csatornatisztitás vállalkozója köteles a szükség fogatokat rendelkezésre bocsátani.

Az egylet egy szaklapot tart, melyet a tagok olvasnatak, könyvvezetése rendes. Tűzoltó szabályrendelet jelenleg még nincs; azonban kibocsátás közelebbről várható. Az egyletet a városi hatóság segélyezi és támogatja, az egylet bevétele 1875-ben 3817 frtot, kiadása 3701 frtot tett. A helyhatóság és egylet közötti viszony nagyon barátságos, a tűzbiztositó társulatok az egylet alakulásánál adományokat tettek és ugy látszik azt hiszik, hogy evvel kötelességüket egyszer mindenkorra teljesitették. Az egyleti társas élet fejlesztésére koronként időtöltések rendeztetnek. Az egylet kivánatosnak tartja, hogy a tűz alkalmával sérültek részére segély alap alapittassék, más egyletektől pedig a létező lapszabályok és utasitások hozzá beküldessenek.

Maros-ludasi önkéntes tüzoltóegylet, székhelye Maros-Ludas Tordamegyében, alapittatott 1875 aprilis hó 12-én begyakorolta Nyárai Lajos, van 48 működő, 20 alapitó és 51 ártoló, összesen 119 tag, 100 lakosra 3·60 oltó vagyis ugyanannyi százalék esik. Az egyletnek jelenlegi előljárója Felföldy Elek parancsnok, gazdatiszt. A csapat mászókra 3) szivatyusokra, (20) vizszerzőkre (13) és endfenntartókra (6) oszlik, a tisztesek szám 6. A működő tagok foglalkozásukra nézve kereskedő 6 (12·3%) iparos 34 (70·8%) gazd 1 (2·1%) tisztviselő 5 (10·5%) lelkész és tanó 2 (4·2%). Az egylet két fecskendővel bir, kindkettő mozdonyozható, egyik szivó és nyom, a másik csak nyomó készülékkel van ellva, az egyéb leltár is a viszonyoknak megfelő. A személyes felszerelés egy kenderövből á, mászók zárkapcsot, csákányt és mentő kötet, szivatyusok és vizszerzők baltát viselnek, inigen a rendfenntartoknak csak karjelvényük an. Az egyenruha, melyet mindenki a maga költségén szerez be, indigókék zubbonyból á, a tisztek rangját ezüst zsinórok jelzik. A fecskendőház és szertár tágas, szellős száraz kifelé nyiló ajtókkal fából épitve és zsendelyel fedve, egy kulcsa van, mely a „Társalkodó"-ban mint őrházban őriztetik.

A jelentési év alatt 20 összgyakorlat tartatott, meleknek látogatása lehetőleg teljes volt, a mennyiben mentett mulasztás csak 24, mentség élküli egy sem fordult elő. A rend- és szergyakorlatok a többi egyleteknél elfogadott szabályzat szerint végeztetnek; az egylet működési területe Maros-Ludasra és az egész vidékre kiterjed Az éjjeli őrszolgálatot 2 tüzoltó teljesi, tüzeset 1875 május 31 óta három fordul elő ezek között a maros-vásárhelyi nagy tüvész 1876 april hó 12 én, melynek elfojtásán az egylet derekasan közreműködött. A tüelzés és riasztás kürt- és dobszó által történik. Tüzesetnél a fecskendőket helytt a tüztók, vidékre a maros-ludasi birtokosság készségel felajánlott fogatai továbbitják. A egyle könyvvitel a pénztárin kivül anyakönyv, ségi könyv és panaszkönyv vezetéséből áll, tüzoltás elméletéből koronként előadások tartnak. Maros-Ludasnak van ugyan tüzrendészeti szabályrendelete, de a nép indolentiája miatt az kellő foganatositásra nem talál. A község három éven át évenként 200 frt grót András Gyula 50 frtal segélyezi az egyletet, az összes bevétel 1875-ben 942 frtot a kiadás 94 frtot tett. A helyhatósággal az egylet jó és barátságos viszonyban él, a „Victoria" biztosító társulat 50 frtot adományozott az egyletnek Az egyleti társas élet fejlesztésére bálok és más társas összejövetelek rendeztetnek.

Az egylet azon óhajának ád kifejezést, hogy a működő tagok közül az iparos osztály az adót kivée a többi közterhek viselésétől mentve legyen, továbbá, hogy az egylet, miután a helybeliek és vidékiek részéről csak csekély anyagi támogatásban részesülhet lehetőleg megyei vagy országi támogatásban, illetőleg államsegélyben részesittessék.

(Folyt. köv.)

A „KELET" magán-távirata.

Feladatott Budapesten aug. 11. 9 ó. 55 p. d e
Érkezett, aug. 11. 11 ó. 15 p. d. e.

A törökök Jávornál ismét győztek, Jávort bevették, északon a Dunánál Kladovoig előre nyomultak, nyugatra Brza-Palánkáig értek.

Dervis előcsapata Csolak Antics visszavonuló sergét megtámadta, két kilometerre behatolt Szerbiába, Csolák Antics az ütközet alatt sokat veszitett. A szerbek a Topcsider magaslatait erősitik.

A Podgoriczánál összpontositott török hadak átlépték Montenegro határát, Nikita főerejével északra nyomult, Trebinjénél csak Peko Pavlovics maradt.

A hivatalos szerb jelentés szerint eddig 6200 szerb esett el és 5600 sebesültjök van; a szerb kórházakban hétszáznegyven török sebesült van.

A fenyegető katastropha elől a szerb családok román területre menekülnek, a nép lehangolt, de azért Risztics a végletekig kész vinni a háborut.

Az idegen consuloknak a szerb hadiszállitók panaszt tettek, hogy Szerbia nem fizet, Risztics kerüli a consulokat.

Trebinje, Corina és Djieno török erődök nincsenek cernirozva.

Zimonyban a hajókon sok árunak feladott revolvert lefoglaltak.

Szerbia összes erejét a Morava-völgyben concentrálja.

Gr Lónyay Menyhért Majoros ellenében Zentán 17 szótöbbséggel megválasztatott.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1876. augustus 11.

— **Ő felsége** igazságügyi magyar ministere előterjesztésére albirákká az ó-orsovai járásbirósághoz Kovács Károly gyergyószentmiklósi aljegyzőt, a nagybuttyini járásbirósághoz Hilbert Károly marosvásárhelyi pénzügyi fogalmazót nevezte ki.

— **Ő felsége** folyó évi augustus hó 4-én kelt legfelsőbb határozványával Mayer Gergely gyulafehérvári kir. törvényszéki birónak saját kérelmére a sárkányi királyi járásbirósághoz járásbirói minőségben, Fogarasán György sárkányi kir. járásbirónak szintén saját kérelmére a gyulafehérvári kir. törvényszékhez birói minőségben, hivatalból leendő áthelyezésöket legkegyelmesebben megengedni méltóztatott.

— **A vallás-** és közoktatásügyi m. kir. minister által az 1876. évi XXVIII. t. cz. alapján ujból szezvezett és alább elősorolt megyei tanfelügyelői, segédtanfelügyelői és tollnoki állomások következőkép töltettek be: I. Állomásaikon megmaradtak: Alsófehérmegyei tankerületben Gáspár János királyi tanácsos, eddigi alsófehér-küküllőmegyei tanfelügyelő, kizárólag Alsófehérmegyében. Fogarasmegyei tankerületben Szeremley Lajos kir. tanácsos, eddig felsőfehérmegyei és fogarasvidéki tanfelügyelő, kizárólag Fogarasmegyében. Kolozsmegyei tankerületben Kéthelyi József királyi tanácsos és Ködöböcz Mihály eddigi doboka-kolozsmegyei tanfelügyelő, illetőleg tanfelügyelői tollnok, kizárólag Kolozs-megyében. Maros tordamegyei tankerületben Filep Albert kir. tanácsos és Repcsik János eddigi tordamegyei aranyos- és marosszéki tanfelügyelő, illetőleg másod tanfelügyelő, kizárólag Maros-Tordamegyében. Szebenmegyei tankerületben: Bielz Albert eddigi királyföldi tanfelügyelő kizárólag Szebenmegyében. Szilágymegyei tankerületben: Kerekes József kir. tanácsos és Balogh Sándor eddigi középszolnok-krasznamegyei tanfelügyelő, illetőleg tollnok, kizárólag Szilágymegyében II. Áthelyeztettek: Ugocsa-szathmármegyei tankerületbe Hosszu Teofil, eddigi kolozs-dobokamegyei másod tanfelügyelő, segéd tanfelügyelői minőségben. III. Tanfelügyelőkül kineveztettek: Besztercze-naszódmegyei tankerületbe Koós Ferencz eddigi mármaros-szigeti államtanitó-képezdei igazgató. Brassó-háromszékmegyei tankerületbe Vajna Sándor, eddigi sepsi-szentgyörgyi ref. gymnásiumi igazgató. Csikmegyei tankerületbe Éltes Elek, eddigi gyergyó-alfalvi gazdasági szakosztálylyal megtoldott állami felső népiskolai igazgató. Kis- és nagyküküllőmegyei tankerületbe Molnár Sándor, eddigi csik-udvarhely-háromszéki tanfelügyelői tollnok, segédtanfelügyelőnek. Udvarhelymegyei tankerületbe Sándor Mózes, eddigi csik-udvarhely- és háromszéki másod tanfelügyelő, tanfelügyelőnek. A még el nem intézett tanfelügyelői állomások elintézése iránt az intézkedések annak idején meg fognak tétetni.

— **A tűz-saison** beköszöntött, április 22-e óta pedig szinte 4 hó telt el már s az őrtorony még máig sincs készen. Ez máskép annyit jelent, hogy most a legforróbb kánikulában, mikor a nap heve is gyujt: most, mikor a betakaritás a legjavában foly, mikor tehát különösen a külvárosokban minden csür, pajta és udvar gyurva van a roppant száraz takarmánynyal, melybe egy vigyázatlanság vagy gonosz akaratból elejtett szikra egy pipából egy egész utczát lángba borithat, ha röktön nem érkezik segély; egy szóval most, mikor a tűzvészekre csaknem bizonyosan lehet számitni —, most az egész város védtelenül áll a legvalószinübb eshetőséggel szemben s olyan miserabilis állapotban van, mint ezelőtt 10 évvel, mikor sem tűzoltó-egylet, sem őrtorony, sem nagy hűhó nem volt. Ma, mikor nincs őrtorony s igy nincs tűzjelzés, az a csomó tűzoltó éppen annyit jelent, körülbelől, mint eső után a köpenyeg. Pedig hát április 22-én elég keserü leczkét kaptunk! Volt is eredménye, a mennyiben roppant nagy terveket kovácsolt mindenki, a ki csak faktorként szerepelhetett; az őrtornyot pedig még 4 hónap alatt sem tudta helyreállitni az a nagy lelkesülés és ügybuzgalom. Már most bátrak vagyunk kérdeni: ki lesz a felelős, kit fogunk vádolhatni, ha egy éjjel arra ébredünk, hogy valamelyik külvárosban egész utczák állanak lángban s csakhamar hamuvá omlanak, csak azért, mert tűzjelzés és őrtorony hiánya miatt elkésett a tűzoltók segélye? — ki lesz felelős: tüzoltó-egylet-é, communitás é, a tanács-é, rendőrség-é avagy talán épen senki?!

— **Szathmáryné** asszony tegnap lépett föl először mint vendég a „Házasság rokkantjai" cimü franczia vigjátékban. A t. vendégművésznőt, ezidők szerint a legelső anyaszinésznőt, hosszas tapssal és számos virágcsokrokkal fogadta a közönség, mely előtt nem ugyan a mostani nemzedék, hanem a korábbi előtt Szathmáryné művészi pályájának legszebb napjait élte át. A t. vendégművésznő az anyós (özv. Páváné) szerepében mutatta be ezuttal művészetét; s a reprezentált alakot annyi jellemző vonással, annyi finom pointtel dolgozta ki, hogy a máskülönben csekély közönség tapsa még nyilt jelenetekben is mindegyre ki-kitört. A t. vendég mellett igen jó humorral adta vissza E. Kovács Gyula ur Szélházi Palit. Szentgyörgyi, Kassay és Ditrói urak epizódikus kis szerepökben is (Kákabél, Pitypotty és Sárkány) kitünően mulattatták a közönséget. Végre D. Boér E. asszony. Kutassy J. k. a. és Hetényi, valamint Krasznai urak is megállották helyöket, leszámitva azt, hogy Hetényi és Krasznai — mint ez náluk már dicséretes szokás — nem sokat tudtak szerepökből.

— **Szinházi hirek.** — Locsárek Györgyné assz. szinházunk kedvelt operette-komikája, Tóth Ede „Toloncz"-át választotta jutalomjátékául, melyben egy igen jó epizódikus szerepe van. Az előadás hétfőn lesz. — Neszveda Aanna kisasszony pedig, operánknak e legkitünőbb tagja, a „Hugenották"-ban tartja meg jutalomjátékát, melyre nagyban folynak az előkészületek. Ajánljuk mindkét jutalomjátékot a közönség figyelmébe.

— **Lopások.** A mult héten egy női társaságtól, melynek tagjai a Nádasban fürödtek, a fürdés alatt egy suhancz elcsente parton hagyott ruháikat, úgy hogy az illetők alig tudtak aztán annyi ruhát összeszerezni maguknak amivel hazamehettek. Különben a jómadár már lépre került. — P. M volt miniszteri hivatalnok, a napokban a belmagyar-utczában egy ablakból a rácsozaton keresztül jónak látott elvenni egy ablakpárnát s azzal odább állani; azonban a rendőrség csakhamar nyakon csipte.

— **A „kolozsvári Dalkör"** holnapi (szombat, aug. 12-i) dalestélye mint a készülődésekből következtetni lehet, igen népes s igy kedélyes mulatság lesz; társaskőreink legszebb hölgyei készülnek benne részt venni. Egyszóval igen nagy az érdeklődés, mert az idén ez az utólsó nagyobbszabásu nyári mulatság s azután körülbelől a hó leestéig vége lesz minden tánczoknak és bálnak. Felhivjuk tehát még egyszer a közönség figyelmét ez estélyre.

— **Értesités.** Tisztelettel felkéretnek a Kolozsvári Dalkör mindazon t. cz. pártolói, kik a f. hó 12-én szombaton a „sétatéri arena" helyiségében rendezendő rendkivüli dalestélyre meghivókat nem kaptak, de arra igényt tartanak, hogy abbeli szándékukat az egylet pénztári hivatalában a dalestély napján d. e. 10—1-ig és d. u. 3—5-ig (Mono torutcza Kiss ház) bejelenteni sziveskedjenek. Kolozsvártt, 1876. aug. 11-én. Czirják Albert, titkár.

— **A szegedi** orsz. dalárünnepélyre 31 dalegylet 684 tagja jelentkezett; az erdélyi részekből azonban csak a „Kolozsvári Dalkör" fog résztvenni s versenyezni az I. és II. dijra. Különben a versenydijak ezek: Szeged városáé: billikom; az ottani dalegyleté: kitünő harmonium, szegedi hölgyeké: két ezüstágas gyertyatartó; Királyi Pál és Bartay Ede ezüst babérkoszorui s Dani főispán 30 db. arany.

— **Magyarország** közegészségügyi statistikája. I. kötet, 1. füzet. Hivatalos adatok alapján készitette dr. Oláh Gyula. Budapest. Légrády testvérek. 1876." E czim alatt egy 59 nagy negyedivnyi munka küldetett be nekünk, mely 1875-ről hazánk összes egészségügyi személyzetének és a gyógyszertáraknak statistikáját tartalmazza. E mű tölötte tanulságos adatai közül kiemeljük, hogy Magyarország (az erdélyi részekkel együtt, de nem számitva ide Horváth- és Tótországot) 4872 41 □ mértföldnyi területén s 13.579,129 lakós mellett összesen működik 1952 orvos-tudor, 1255 sebész, 4439 bába és 818 gyógyszertár; tehát 4234 lakósra és 1·51 □ mföldre 1 orvos, 3059 lakósra s 1·09 □ mföldre egy bába és 16,600 lakósra s 5·95 □ mföldre egy gyógyszertár esik. A megyék (székek, kerületek, vidékek) között legkedvezőbb az arány a szepességi XVI. városra nézt, a hol minden 1203 lakósra, s legkedvezőtlenebb Udvarhelyszéken, a hol 45,168 lakósra jut egy orvos; a városok között pedig legkedvezőbb helyzetben van a főváros, a hol 484 lakósra, és Kolozsvár, a hol 507 lakósra jut egy-egy orvos; legkedvezőtlenebb pedig az arány a népes Hód-Mezővásárhelytt, hol 7021, Vizaknán, hol 4104, a nagy Szabadkán, hol 3520, és az ország népességre nézt második városában Szegeden; a hol 3508 lakósra esik egy-egy orvos. — A kiváló gonddal s érdekes statistikai táblázatok kiséretében összeállitott münek, mely első e nemben irodalmunkban, 3 frt az ára

— **„A zilahi** m. kir. tanitóképezde értesitvénye az 187⁵/₆ tanévről. Az igazgatótanács megbizásából összeállitotta Faluvégi Albert igazgató" czim alatt egy füzetkét kaptunk, melynek adatai szerint nevezett intézetben 12 tanár oktatása mellett összesen 52 növendék, még pedig 24 magyar, 26 román, 2 izraelita, vallásra nézt pedig 22 ev. ref., 2 r. cath., 25 gör. kath., 1 gör. keleti s 2 héber tanult; a gyakorló iskolában ellenben 61 gyermek. Az intézet helyiségében 3 személy számára állami költségen kórház van berendezve. Ezenkivül van a k. növendékek körében „Eötvös-kör" névvel egy önképző kör. Az intézet az 187⁵/₆-i tanévre megállitott költségvetése 17,929 frt 22½ kr. kiadást mutat fel.

— **A kolozsvári** növeldébe 1876—77-ki tanévre felvétettek: Kardos Manó, Sperker Ferencz, Balogh Vendel, Barabás Domokos, Ugron Antal, Péter István, Stemmer Olivér, Csoboth Simon, Juhász Lajos, Nagy József; Kolumbán István, Baló András, Ágoston Lajos, Litschauer Pál, Palmer András, Lakatos Dénes, László József, Tomka Jenő, Gáspár Bálint. Előjegyeztettek: Kálmán István, Fikker Adolf, Szilágyi Ferencz, Szabó József, Raffai Lajos, Görög Joachim, Dömötör József, Borbáth Gábor, Böckel Béla. — A marosvásárhelyi növeldébe felvétettek: Worell József, Steinhausser Ferencz, Thuri László, Száva Gyula, Pongrácz Geiza. — A csiksomlyói növeldébe felvétettek: Veress Menyhért, Korodi Péter, Bodó Sándor, Sántha András, Böjthy Károly, Vajna Károly. — A károly-fehérvári növeldébe felvétettek: Eszterházy Sándor, Kompóti József, Kovács Elemér — A kantai növeldébe felvétettek: Elekes Imre, Höhn Károly, Jancsó Péter, Török Pál, Zsigmond Béla, Gábor István, Lukács Vilmos. — Az udvarhelyi növeldébe felvétettek: Pál András, Tibád Árpád, Fejér Bogdán, Vincze Sándor, Barabás Lajos, Barto Dénes, Beke István, Miklósi István, Korodi Mihály. — A nagyszebeni kir. rom. cath. Tanitóképezdába felvétettek: Eszterházy László, Bernáld Béla, Kovács Jakab, Sametz Károly, Róth Vilmos, Barcha Róza, Paskowszky Károly, Kádár Vilma, Ardéni Mária.

— **A vértanuk emlékezete.** Nagy Váradról gyászlapot vettünk, mely a következő sorokat tartalmazza: 1849. aug. 13. Nagyon sok vértanuja van hazánknak, kik a jog és igazság nemes fegyverével küzdve, honszerelmük áldozatai lettek, e haza minden porszeme a hazaszeretet hőseinek, a nemzet vértanuinak vérével van festve, és mégis: övék a feledés, a sirhalom nevöket emlékökkel együtt eltakarta. A nemzet vértanui megkövetelik tőlünk, hogy miként ők megtették kötelességüket, tegyük meg mi is azt, amit a nemzet becsülete követel. A nemzet vértanui emlékét megörökitő állandó bizottság folyó évi augustus 14-én a nemzet vértanuiért gyász istenitiszteletet tartat; a gyászistenitisztelet ez évben a nemzet vértanuiért, az 1848—49 iki önvédelmi harczban elvérzettekért, a várad-olaszii premontrei rend egyházában d. e. 10 órakor fog megtartatni, miről minden honpolgár értesittetik. Nagyváradon, aug. 8-án, 1876. Az állandó bizottság.

— **A ruscsuki törvényszék** jul. 13-án kihirdette, hogy másnap, az-az 14-én d. e. 11 órakor a börtönben levő 18 bolgár forradalmár felett itéletet fog hozni nyilvános ülésben. A nyilvános üléseket már 1868-ban behozta Mithad pasa Ruscsukban; akkor ezt igen roszalták Konstantinápolyban, de most azt érvényesiteni jónak találták. 14-én, tehát már a kitüzött idő előtt egészen megtelt az itélő terem, a birák összeültek, kiknek elnöke Hakki pasa Konstantinápolyból küldetett ki; a vádló Halil effendi volt, mig a védő ügyvéd Illia effendi, viddini bolgár, müvelt, szép eszü ember. Jelen voltak a katonaság részéről tisztek, török s bolgár főpapok, a város ázái (tanácsosok) és előkelői, nem különben a konzulátusok is képviselve voltak. A kérdések és feleletek rövidek és egyszerüek voltak, s erős fogásokat nem használt a törvényszék az elfogott lázadók vallatásánál. Ime egy részlet a tárgyalásból: Vádló: Részt vettél-e a balkáni bolgár forradalomban? Vádlott: Részt. Vádló: Volt-e fegyvered, töltésed, késed? Vádlott: Volt. Vádló: Löttél-e fegyveredből? Vádlott: Löttem. Vádló: Hány lövést tettél? Vádlott: Vagy negyvenet. Vádló: Láttad-e, hogy golyód valamely császári katonát megölt volna? Vádlott: Azt nem láttam, stb. S ez az utolsó szó megmentette az illetőt. Erre szót kért a védő ügyvéd és finom török nyelven megkezdte védését, de csakhamar elhagyta a jogalapot és a politikai és közigazgatási rendetlenségeket kezdte emlegetni és egész egy órai beszéde csak szemrehányásból és sértegetésből állt, mire a török nép zugolódni kezdett, bár a birák, kik között keresztények és zsidók is voltak, a legnagyobb erőfeszitéssel tartották vissza magukat s a kormányzóis, ki szintén jelen volt, a legnagyobb nyugodtsággal hallgatta végig az egész tárgyalást De nem a nép, mely zugott; bőszült kitörését azonban be nem várva, feloszlatták a gyülést.

— **Rejtélyes utazó Erdélyben.** Hátszegről, jul. 29-ről irják a „P. U"-nak: Hunyadmegye hátszegvidéki részét, melyet délkeletre a Retyezát hegység választ el Romániától s délnyugatra országut köt össze a volt határőrvidékkel, e napokban egy érdekes utazó látogatta meg. Oláh paraszt ruhába volt öltözve, lábain is bocskort viselt s Orsova, azaz a Duna felől jött, a volt határőrvidéken keresztül, az országut mentében gyalog. Az utvonalban eső minden községet, a mellék-hegységgel egyetemben, lerajzolt egész a Vaskaputól kezdve Erdélybe érve is folytatta és az utmenti községekben létező birtokosok épületeit is kiemelte rajzban s ezen épületek tulajdonosai után tudakozódván, azokat mind feljegyezve, azoknak neveit, kik neki talán igen tetszettek, vörös irónnal huzta alá. Utját egészen a varáliyi-hátszegi vasuti állomásig folytatta s ott is rajzot készitvén, ujra azon módon gyalog visszautazott a Duna felé. A paraszt ruhás rajzoló sokaknak feltünt, valamint az is, hogy csak az országutmenti helységek, hegyek, dombok s a birtokosság lakásai érdekelték és csak is a paraszt néppel érintkezett. Főszállása Várhely községében volt, hol csendőrlaktanya s a körjegyzői hivatal létezik. Kár, hogy itt senki sem tartotta érdemesnek megnézni szép rajzait.

— **Oroszország felhivására** mind az osztrák, mind a magyar kormány utasitotta a közlekedési vállalatokat, hogy az Oroszországból a szerb és montenegrói sebesültek javára történő szállitmányokat továbbitsák. Az első nagyobb szállitmány, mely sebészeti készülékekből, kötelékekből, tépésből és orvosszerekből áll, a napokban érkezett meg Budapestre ötven apácza kiséretében. Az apáczák vasuton érkeztek meg és a Duna gőzhajó-társulattól egy gőzhajót béreltek, melyen másnap estve indultak tovább Belgrádba. Az apáczák egy orosz herczegnő vezetése alatt utaznak s a lipót-utczai apáczazárdában szálltak meg.

Jutalomjáték.

NYÁRI SZINHÁZ

Bérlet szünet.

Kolozsvártt, szombat augustus 13-án 1876

Mátray B Béla jutalomjátékául:

először:

A KIS ÖRDÖG.

Mátray B. Béla népszinmüve.

Kezdete fél 8 órakor. Vége fél 10 után.

Távirati tudósitás a bécsi tőzsdéről

Augusztus 10-én 6% Metaliques 66,35 fr Kamat ——. 5% Nemzeti kölcsön 70.15 frt. 1860 iki államkölcsön 110.75 Bankrészvények 8.55 Hitelrészvények 143.26 London 123,80 Ezüst 10240 Cs. kir. arany 593.— — Napoleond'or 9,85— 100 mark német értékü 60.75

Urbéri kötvények: Magyarországi 73.20 Temesi 72.50. Erdélyi 73.50. Horvátországi 8450

Felelős szerkesztő Kolozsi Károly

Legnagyobb raktár Optikai czikkekben

Kolozsvárt **Csapó Sándor** nagy bazárjában található

aczél, szaru, tekenősbéka, pakfong, uj ezüstaranyba foglalt szemüvegek és órcsiptetők, Lorgnetek, szinházi lát- és távcsövek, nagyitóüvegnek, Compasok, microscopok, napórák, stereoscopkastenek, barometerek, hévmérők, vizmérték, bor, sör, must, szesz eczetmerők, különbféle minőségegben.

A vidéki megrendelések legnagyob figyelem mellett teljesittetnek.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

STEIN JÁNOS

m. k. egyetemi könyvnyomdász Kolozsvárt,

ajánlja a kolozsvári ev. ref. főtanodának, általa már évtizedeken át kezelt

KÖNYV- ÉS KŐNYOMDÁJÁT,

a melynek helyiségei a legutóbbi időben tetemesen megbővitve és a munka eszközei a kor igényeinek megfelelőleg, tökéletesitve és szaporitva vannak.

A használandó betük a jelenleg divó legmodernebb minták szerint öntvék, **a kőnyomdát** kitünő metszó kezeli. A **nyomdai munkák** kiállitásához szükségelt anyagok a legjobb és legolcsóbb forrásokból erednek.

PAPIR GYÁRI ÁRBAN SZÁMITTATIK.

Munkát minden időben, **még éjjel is elvállal** és a leggyorsabban s a legjutányosabban eszközöl.

A gépek elegendősége, valamint a munkaerők teljes száma teszi lehetővé, hogy minden

KÖNYV- ÉS KŐNYOMDAI MUNKÁT

határozott időre, tisztán, ízléssel s oly olcsó árban képes előállitani, hogy e nemben bármely hazai nyomdával versenyezhet.

Mindennemü és nyelvü **könyvek**, bármiféle **rovatos ivek**, **körlevelek**, **árjegyzékek**, **számlák**, **nász-**, **gyász-** és **vigalmi jelentések**, **névjegyek**, **meghivó-jegyek**, **tánczrendek**, **gyógyszertári-jelzetek**, **bor-**, **rozsolis-** és más **vignettek**, **újévi** és más **alkalmi üdvözletek**, **baromutlevelek**, **vásárczédulák**, **hirdetmények**, báni nagyságu **falragaszok**, szóval minden e szakba vágó munkák **izletes kiállitását** elvállalja. (9) (19—*)

☞ **Különösen a kir. törvényszékek, megyei- s városi hatóságok** és a **községi előljáróságok figyelmét bátor arra felhivni, hogy a hivatal szükségletekre megkivántató nyomtatványok gyors kiállitására** s **legolcsóbb árszámitására különös sulyt fektet.**

Előleges költségvetéssel is készséggel szolgál, a gyakrabban előforduló s törvényszerü mintázatok birtokában lévén.

☞ Az uj **„polgári törvénykezési rendtartás“**-ban és a **Kolozsmegye gyalui egyesbirája által** a **községi előljáróságok részére kiadott „utasitás“**-ban előforduló **magyar** akár **román** szövegü nyomtatványokból — melyekből készletet tart — külön kis menynyiségben **koncz számra** is, jutányos árban szolgál. Az **„utasitás“**-ban előforduló mintáknál világosan kiteendő: **magyar** vagy **román** szövegü nyomtatvány szükséges-e?

1876.

(268) (8—*)

Erdélyi pincze-egylet Kolozsvártt,

bel-tordautcza 5. szám

mint kereskedelmi részvény-társaság kitünő borai,

eredeti árakban és legjobb minőségben,

alább felsorolt **városokban** s **uraknál** vannak bizományban.

Budapest: Testory Antal.
Bécs: F. C. Lészay, Fleischmarkt 12 im Hofe.
Brassó: Porr Testvérek.
Borszék: Áved & Kábdébó.
Baróth: Debitzky Mihály.
Debreczen: Gerébi Fülöp.
Fogaras: Papp István.
Gyulán: Ferenczi Alajos.
Gyergyó-Szent-Miklós: Cziffra Ferencz és fia.
Hámburg: Testory Antal.
Hátszeg: Izzikutz Antal.
Kézdi-Vásárhely: Benkő Testvérek.
Lugos: Palkó Károlyné.
Miskolcz: Pasteiner Ferencz.
Nagy-Szeben: J. B. Misselbacher és fiai.
Nagy-Várad: Janky Antal.
Nagy-Enyed: Czirner József.
Szász-Régen: Dietrich Samuel.
Székely-Udvarhely: Veres Ferencz.
Sepsi-Szent-György: Antalffy Lajos.
Segesvártt: J. B. Misselbacher.
Temesvár: Bábusnik Ágoston.

Hirdetmény

Maros-Vásárhelytől alig 2 óra távolságra,

egy 360 holdból álló jó karban lévő tagositott birtok,

melyből 160 holdnyi terület rét és kaszáló, a szükséges lak- és gazdasági épületekkel ellátott 10 holdnyi belsővel együtt, **örök áron eladó.**

Értekezhetni eziránt KUTI ALBERT ügyvédnél M.-Vásárhelyt. (318) (4—5)

(93) **Beküldetett.** (12—*)

Matico-befőcskendés Grimault és társa gyógyszerészektől Párisban.

A hudcső-folyások gyógyitására összehúzó, gyakran veszélyes befőcskendéseket használnak, a melyek gyuladást s a rés ek megszükülését okozzák.

A párisi orvosok 12 év óta előnyt adnak a matico-befőcskendésnek, mert ép oly gyorsan mint biztosan hat, a nélkül, hogy káros következményei volnának.

Ezen, a perui matico-növényből készült, a folyások gyógyitására régóta alkalmasnak elismert befőcskendés után a beteg nehány nap alatt megmenekszik kellemetlen állapotától.

Következő igen érdekes s különösen ajánlható müvek kaphatók:

STEIN JÁNOS

KÖNYV- MŰ- ÉS HANGJEGYKERESKEDÉSÉBEN KOLOZSVÁRT:

THIERRY AMEDÉE. Attila und seine Nachfolger, nebst Sagen.— Deutsch von Dr. Ed. Burckhardt. 4. Ausgabe in 2 Bänden Ára 1 forint 30 kr.

PELZ EDUARD. Geschichte Peter's des Grossen. 3. Ausgabe. Ára 95 kr.

MARKHAM E. R. Reisen in Peru. II. Auflage. Ára 1 frt 65 kr.

LEIGHTON WILSON J. West-Afrika geographisch und historisch geschildert. Aus dem Englischen von M. B. Lindau III. Ausgabe. Ára 95 kr.

BONNECHOSE E. de, JOHANN HUSS und das Concil zu Costnitz. III. Ausgabe. Ára 1 frt 65 kr.

— — — — Geschichte Frankreichs von den ältesten Zeiten bis zum Ausbruch der Revolution. Nach der 7. Auflage des französischen Originals. Mit dem Porträt Richelieu's nach Phil. Champagne. Ára 1 frt 95 kr.

ETZEL ANTON von. Die Ostsee und ihre Küstenländer geografisch, naturwissenschaftlich und historisch. III. Auflage. Ára 2 frt 60 kr.

GROSS-HOFFINGER A. J. Erzherzog Karl von Oesterreich und die Kriege von 1792—1815. Mit dem Porträt Karl's III. Ausgabe. Ára 95 kr.

COOK JAMES. Drei Reisen um die Welt. Neu herausgegeben von Friedrich Steger. III. Ausgabe in 2 Bänden. Ára 1 frt 95 kr.

MÉRIMÉE PROSPER. Geschichte Peter's des Grausamen. Mit dessen Porträt nach A. Caxnicero. III. Ausgabe. Ára 95 kr.

CONSCIENCE H. Geschichte von Belgien von der ältesten bis auf die neueste Zeit.— Aus dem Vlämischen von O. L. B. Wolff. Mit dem Porträt des Königs Leopold I. 4. Auflage. Ára 1 frt 95 kr.

HUC und GABET. Wanderungen durch die Mongolei nach Thibet zur Hauptstadt des Tale Lama. III. Auflage. Ára 1 frt 65 kr.

ALISON ARCHIBALD. Der Herzog von Marlborough und der spanische Erbfolgekrieg. Mit dem Porträt Marlborough's nach Kneller. III. Ausg. Ára 95 kr.

GEISSLER Dr. ADOLF. Die Weltgeschichte von Anfang der historischen Kenntniss bis auf unsere Zeiten. Mit 22 Stahlstichen. Neue Ausgabe in 3 Bänden. 1875. Ára 7 frt 80 kr.

ANDREE KARL. Buenos-Ayres und die Argentinischen Provinzen. Nach den neuesten Quellen. III. Auflage. Ára 1 frt 65 kr.

STORCH LUDWIG. Geschichte Kaiser Karl's des Fünften. Mit dem Porträt Karl's nach Tizian. Ára 95 kr.

WRIGHTSON R. H. Geschichte des Neuern Italiens. III. Ausgabe. Ára 1 frt 95 kr.

ANDERSSON N. J. Eine Weltumsegelung mit der schwedischen Kriegsfregatte Eugenie. III. Auflage. Ára 1 frt 95 kr.

JURIEN de la GRAVIERE. Nelson und die Seekriege von 1789—1815. III. Ausgabe. Mit dem Porträt Nelsons. Ára 1 frt 65 kr.

GALLOIS Dr. GUSTAV. Der Hansabund von seiner Entstehung bis zu seiner Auflösung. Mit dem Porträt Jürgen Wullenweber's. III. Ausgabe. Ára 95 kr.

☞ Die Töchter des Fürsten ☜
Roman von
Paul Sziglávy
Verfasser von „Fata Morgana.“ Ára 5 frt.

GOERING WILHELM. Raum und Stoff. Ideen zu einer Kritik der Sinne. Ára 4 frt 55 kr.

Die Rinderrassen Mittel-Europas.
Grundzüge einer Naturgeschichte des Hausrindes
von Dr. Martin Wilckens. Professor an d. Hochschule für Bodenkultur zu Wien.
Mit 12 Holzschnitten im Text und 70 Tafeln in Farbenholzschnitt.
Diszesen kötve 8 frt.

MÉRÉ PAULINA
REGÉNY LEVELEKBEN.
Irta Cherbuliez Victor. Forditotta Julia.
A két kötet ára 2 frt.

TILINKÓ
NEMZETI DALOK.
A magyar-nép számára, szerkesztette egy népbarát.
gyönyörü szinnyomatu boritékban. 30 kr.

Pénzküldeményeknél a könyv áran felül még 10 kr. mellékelendő a fuvarlevél és csomagolásért.

Gyors szánoló.

Leggyakorlatibb kézikönyv a régi mértékek és sulyoknak métermértékekre és viszont főbeli átszámitásán.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara által ajánlva.

Kiadja BENEDEK LAJOS.

Második kiadás.

☞ Ára 60 kr. Postán küldv 66 kr. ☜

Erdély s különösen a székelyföld KÖZGAZDASÁGI JELENE és JÖVŐJE.

Az Erdélyi Gazdasági-egylet egy tagjától.

Ára 40 kr.

Bérmentve postán küldve **46** kr. mel postai utalványnyal előre beküldendő.

A tűzoltás Kolozsvárt.

Tűzoltók és a tűzoltás iránt é deklődő közönség számára.

C. D. Magirus és L. Jun után a kolozsvári viszonyokhoz alkalmazva.

Irta **Bartha János,**

sz. kir. Kolozsvár város és a kolozsvári önkén tűzoltók orvosa.

☞ Ára 50 kr. Postán küldve 52 kr. ☜

Távirdai gép- és kapcsolástan.

A posta- és távirda intézetnél alkalmazottak használatára.

50 kőmetszetü ábrával

Irta SZÉKELY ISTVÁN magy. kir. távirdatiszt. Ára fűzve 1 ft 60

CSATATÉRKÉPEK a keleti háboru színteréről

25 krtól 1 frtig,

hozzá való zászlócskák (törökök, szerbek, montenegróiak s felkel

tuczetje 10 kr. darabja 1 kr.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betüivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.